

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

משיחות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ תולדות, ש"פ וישלח וש"פ וישב ה'תשכ"ח

– בענין מבצע תפילין וכבודו של יצחק אבינו –

יוצא-לאור לש"פ תולדות, מבה"ח וער"ח כסלו, ה'תשע"ד

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וארבע לבריאה

מאתיים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ תולדות, מבה"ח וער"ח כסלו הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלקים מהתועדויות ש"פ תולדות; ש"פ וישלח וש"פ וישב ה'תשכ"ח (בענין מבצע תפילין וכבודו של יצחק אבינו), הנחה בלתי מוגה.

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום הבהיר כ"ה מרחשון, ה'תשע"ד
מאתיים שנה להסתלקות היולא של כ"ק אדמו"ר הזקן
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2013 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5774 • 2013

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדוה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדוה בת לאה רייזל

בס"ד. חלק משיחת ש"פ תולדות, מבה"ח וער"ח כסלו, ה'תשכ"ח. בלתי מוגה

א. דובר כמ"פ שבפירוש רש"י יש "יינה של תורה"¹, וכידוע גם מאמר רבינו שלימוד פירוש רש"י מביא לידי יראת שמים².

ולכאורה: בשלמא בנוגע ל"יינה של תורה", פנימיות התורה, מובן, כיצד יכולים למצוא זאת בפירוש רש"י, שהרי עניני פנימיות התורה למדים מפסוקי התורה כו', ובמילא יכולים למצוא זאת גם בפירוש רש"י; אבל מה שייך הענין של "יראת שמים" ללימוד פירוש רש"י?! — בשביל יראת שמים יש צורך בהענין ד"דע את אלקי אביך"³, מתוך התבוננות עמוקה כו', ע"י לימוד הקבלה כו'; ואיך באים לזה ע"י לימוד פירוש רש"י?!

[ואין לומר שהענין דיראת שמים בא ע"י ה"יינה של תורה" שבפירוש רש"י, דא"כ, אין זה באופן שבאים לזה ע"י פירוש רש"י עצמו. ומשמעות הדברים היא, שכשם שהענין ד"יינה של תורה" הוא בפירוש רש"י עצמו, כך גם הענין דיראת שמים בא ע"י פירוש רש"י עצמו].

אך האמת היא — שרואים זאת בפועל, "מעשה רב"⁴, שהוא העיקר, וכאשר יתייגע על זה יבוא גם לידי הבנה והשגה, ובלשון חז"ל⁵: "אם הוא ריק, מכם הוא, למה, שאין אתם יגיעין בתורה!"

ב. ובנוגע לעניננו — ובהקדים⁶:

נודע לי — מפי שני עדים נאמנים, כך שזהו בודאי אמת — אודות יהודי מסויים, שמכהן כראש-ישיבה, ונחשב לקנאי לה' ולתורתו, שהתבטא לאחרונה בנוגע למ"ש בפרשתנו⁷ "ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו", שזהו בגלל שעשו הי' מכין עבורו ארוחת ערב טובה ("אָ גוטע וועטשערע אָדער אַ גוטע וואַרמעס")...

— דברים אלו נאמרו ברבים, במעמד עשירות מישראל, ביום

(1) סה"ש תרצ"ז ע' 137. ס"ע 197 (נעתק
 ב"היום יום" כט שבט).
 (2) ראה סה"ש תרצ"ז שם (ע' 137).
 (3) דברי הימים-א כח, ט. וראה תניא
 (4) שבת כא, א. וש"נ.
 (5) ירושלמי פאה פ"א ה"א. וש"נ.
 (6) לשלימות הענין — ראה שיחת ש"פ
 וישלח, י"ד כסלו ס"ב (לקמן ע' 287 ואילך).
 (7) כה, כה. (7)

השבת, שבו "כל מלאכתך עשוי"⁸, ועד שבקושי התיירו לדבר דברי תורה בשבת⁹, בגלל שבשבת צריך יהודי להיות בדביקות עם הקב"ה; ובא פלוני ומדבר בסגנון כזה אודות יצחק אבינו!... וגם נדפסו הדברים בעיתונים שנקראים ע"י אלפי אנשים!

שומו שמים! ואין פוצה פה ומצפצף! — כפי שסיפרו לי עדים הנ"ל (במענה לשאלתי), שאף אחד לא מחה על הדברים.

ובמענה לשאלתי: היתכן שאף אחד לא מחה?! השיבו לי, שפלוני הוא אדם כזה שעלול לירד לחייו, וע"פ שו"ע, במצב כזה אינו חייב לפסוק הדין (כל זמן שלא שמע את הטענות)¹⁰.

ולא זו בלבד שלא מחו על דבריו, אלא בחרו בו ל"איש הכבוד" עבור "מסיבה" שבה ישתתפו לא רק יהודים שהם תושבי המקום, אלא גם יהודים מעבר לים! — גם אם לא רוצים למחות על דבריו, כדי שלא ירד לחייהם, אין זו סיבה למנותו ל"איש הכבוד"!

ולאחרי כל שאלותי: היתכן וכו', אמרו לי, שלאמיתו של דבר לא התכוין פלוני ליצחק; דבריו אודות יצחק היו בבחי' גלגול דברים, כמו גלגול שבועה; הוא דיבר אמנם על יצחק, אבל כוונתו היתה לנגח את ליובאוויטש — בגלל מבצע תפילין!...

(כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בכת"שחוק:) בהחלט מתאים לי ("מיר שטייט אָן") ה"שידוך" בין ליובאוויטש ליצחק אבינו... ותבוא עליו ברכה על כך שקישר את ליובאוויטש עם יצחק אבינו. וע"ד הסיפורי אודות אדמו"ר האמצעי בהיותו במאסר, שה"מוסר" קראו בשם "רבי", ואמר לו אדמו"ר האמצעי: הנה אתה בעצמך קורא אותי בשם "רבי"...

[ולאלו ש"יתלחשו" שהסיבה לכך שהנני מדבר על זה היא בגלל שנוגע לי מה שדיברו נגד ליובאוויטש — הנה: לכל לראש — לא איכפת לי שיטענו כן, כי אכן נוגע לי הדבר... ומה גם שדיבורו נגד ליובאוויטש הוא לא רק מצד ההוה, אלא זהו ענין שנמשך כבר מזמנו של אדמו"ר הזקן — כפי שדיבר לפני כמה חדשים נגד החידוש של אדמו"ר הזקן בנוסח התפלה! ונוסף לזה: ישנו כלל "קבל את האמת ממי שאומרה"¹², גם אם יש לו פניות בדבר].

(10) ראה טושו"ע חו"מ רס"ב.

(11) ראה בית רבי ח"ב פ"ה.

(12) ראה רמב"ם בהקדמה לשמונה פרקים.

רמ"א בהקדמה למחיר יין.

(8) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סש"ו סכ"א.

וש"נ.

(9) ראה ירושלמי שבת פט"ו ה"ג. הובא

בספר היראה לרבינו יונה אות שיט.

ובכן: המתנתי ששה ימים שתהי' איזו מחאה על הדברים, ובנוגע לפועל — הרי זה דור יתום... כך, שלא היתה שום מחאה, ואף אחד לא נעמד להגן לא על כבודו של יצחק, ולא על כבודה של ליובאוויטש, ולכן, מוכרחני לצאת ידי חובתי ולמחות על דבריו של פלוני!

[ובזה נכלל גם מה ש"זכה וזיכה את הרבים"... שנוסף לכך שדיבר דברים הנ"ל ביום השבת, גרם לכך שגם ביום השבת זה, הנה במקום לדבר דברי תורה, צריכים לדבר עם יהודים על ענין זה!¹³...].

לכאורה יכולים לשאול: למה אני צריך להתערב בזה — הרי לא הייתי שם?! ומה גם שהיו שם רבנים וכו' — ובכן, אין זה ענין שנוגע אלי; יערוך פלוני דין ודברים ("זאָל ער זיך אויס'טענה'ען") עם יצחק אבינו! ... ויצחק אבינו כבר יסתדר בעצמו ("ער וועט שוין אַליין באַשטיין זיין שטעטל")... ע"פ שו"ע¹⁴ — עליו ללכת ל"מערת המכפלה", ולבקש מחילה במעמד עשרה מישראל!

ג. ולגופו של ענין:

לעומת דבריו הנ"ל של פלוני אודות יצחק, ישנם דבריו של האריז"ל¹⁵ — שגם שמו יצחק — בפירוש הפסוק "ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו": "מה שאהב אותו הי' בשביל האור שהי' בפיו של עשו", "שצדה ולקח מן הקדושה (ניצוצות הקדושה) כו".

ומה שפלוני עונה על זה: "אין לנו עסק בנסתרות" — הרי בכך חולק הוא לא רק על ליובאוויטש, אלא גם על הגר"א, שכן, הן רבינו הזקן והן הגר"א "אחזו" ("האָבן געהאַלטן") מהאריז"ל... וכידוע גם

תורה, צריכים לשמוע, ואילו כשמדברים בענין זה — לא הי' איכפת לי לצאת ידי חובה ולומר את הדברים בפני עשרה אנשים, וכל שאר הקהל יכול לישון...

האמת היא, שחסרון זה גופא — שישי כאלה שישנים בעת אמירת מאמר חסידות — הוא הסיבה לכך שנטפלים ("מ'טשעפעט זיך") לליובאוויטש, אלא, שאין להם שכל ואינם יודעים על מה להיטפל...

(14) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתר"ו ס"ה. וש"נ.

(15) סה"ל עה"פ.

(13) והוסיף כ"ק אדמו"ר שליט"א בכת" שחוק:

אך יש "תועלת" אחת כתוצאה מדבריו של פלוני — שעכשיו, קהל המסובים אינו ישן... והרי זה דבר פלא: כאשר מדברים דברי תורה, קושיא בפירוש רש"י, או מאמר חסידות מכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע — אזי ישנם כאלה שישנים... או שיושבים עם עינים פתוחות אבל ניכר שחושבים אודות ענינים אחרים... ואילו כשמדברים בענין זה — אף אחד לא ישן! בה בשעה שלכאורה הי' צריך להיות להיפך — שבשעה שמדברים דברי

מ"ש הגר"א בפירושו על משלי¹⁶, שאין לפסוק דין בנגלה אם לא יודעים פנימיות התורה!

אמנם, גם לולי דברי האריז"ל הנ"ל — הבהיר זאת כבר רש"י בפירושו על התורה (לא על אתר, אבל בפסוקים שלאח"ז):

על הפסוק¹⁷ "אל תרד מצרימה", מפרש רש"י: "שאתה עולה תמימה ואין חוצה לארץ כדאי לך", שבזה מודגשת מעלתו המיוחדת של יצחק גם לגבי שאר האבות, כולל גם יעקב שנקרא "בחיר (או "מובחר") שבאבות"¹⁸, שעיקר עבודתו של יעקב היתה בחוץ לארץ, ואילו יצחק הי' במדרגה נעלית יותר, שנאסר עליו לצאת לחוץ לארץ, להיותו בדוגמת "עולה תמימה": "עולה" — שבקרבות גופא הרי זה הסוג היותר נעלה, "שהיא כולה כליל לה"¹⁹, למעלה משאר הקרבנות שבהם יש חלק גם לכהנים כו'; ו"תמימה" — לא בעלת מום, אלא תמימה ומובחרת כו'.

וכן מצינו בפירוש רש"י על הפסוק²⁰ "ואלקי יצחק", "אע"פ שלא מצינו במקרא שייחד הקב"ה שמו על הצדיקים בחייהם לכתוב אלקי פלוני, משום שנאמר²¹ הן בקדושו לא יאמין, כאן ייחד שמו על יצחק, לפי שכהו עיניו וכלוא בבית, והרי הוא כמת, ויצה"ר פסק ממנו".

ולהעיר בדרך אגב, שרש"י בעצמו הי' ראש ישיבה, ואעפ"כ, לא התבייש לומר על יצחק אבינו ש"יצה"ר פסק ממנו"!

ובכן: אילו הי' פלוני לומד פירוש רש"י כדבעי, הי' בא לידי יראת שמים, ולא הי' מדבר על יצחק אבינו כפי שדיבר!

ד. אמנם, זהו רק פירוש רש"י — טוען הוא — שאכן מצינו חשיבותו בנוגע להעברת הסדרה²², אבל אעפ"כ, בהיותו "ראש ישיבה", אין לו זמן בשביל זה; הוא עסוק עם דברים חשובים יותר: לחלוק על ליובאוויטש ועל מבצע תפילין...

ובכן: הנך ראש ישיבה? — להוי ידוע לך שגם יצחק אבינו הי' ראש ישיבה! ואף שיתכן שיצחק לא היו לו הרבה תלמידים כמו שיש לך... כיון שהי' לו רק את יעקב, ואולי עוד כמה עבדים... [וגם לא היו

16 ב, ט, ד, כב, ה, יח, ז, יב. וראה גם תו"מ חל"ט ע' 357. וש"נ.
17 פרשתנו כו, ב.
18 ראה שעה"פ פרשתנו כז, כה. וראה גם ב"ר רפע"ו. זח"א קיט, ב. קלג, א. קמז, וש"נ.
19 פרש"י יתרו יח, יב.
20 ויצא כח, יג.
21 איוב טו, טו.
22 ראה שו"ע אדה"ז או"ח סרפ"ה ס"ב.

לו תלמידים שרקדו בתערובות ללא מחאה מצדו...] — הרי יצחק הוא א' מהאבות, א' מד' רגלי המרכבה²³, אודותם מפורש בגמרא במסכת סנהדרין²⁴ — מסכתא שלומדים בישיבות ("א ישיבה'שע מסכתא") — שהקב"ה אמר למשה "חבל על דאבדין ולא משתכחין, הרי כמה פעמים נגליתי על אברהם יצחק ויעקב .. ולא הרהרו על מדותי כו", והגמרא מביאה דוגמא בנוגע ליצחק מהמסופר בפרשתנו: "אמרתי ליצחק גור בארץ הזאת ואהי' עמך ואברכך"²⁵, בקשו עבדיו מים לשתות, ולא מצאו כו', ולא הרהר אחר מדותי"!

אך על זה טוען, שדברי הגמרא הנ"ל הם בחלק האגדה שבתורה, ואילו הוא לומד נגלה דתורה!...

אמנם, להתפלל הרי גם הוא מתפלל, וכיון שהתפלה צריכה להיות באופן ד"דע לפני מי אתה עומד"²⁶, צריך לחשוב פירוש המילות, — לא מדובר אודות כוונת האריז"ל, שכן, אין לנו עסק בנסתרות... אבל פירוש המלות בודאי צריך לחשוב —

ובכן: בכל יום ויום אומרים בתפלה פרשת העקידה, שבה נאמר²⁷: "וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחו בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את האיל ויעלהו לעולה תחת בנו", שפירושו, ש"על כל עבודה שעשה ממנו ה' מתפלל ואומר (ובודאי פעל זאת) יה"ר שתהא זו כאילו היא עשוי' בבני, כאילו בני שחוט .. כאילו הוא נקטר ונעשה דשן"²⁸, וכיון שה' אלקים אמת, וגם אברהם ה' איש אמת, הרי בודאי שכן הוא באמת — ש"אפרו של יצחק צבור"²⁹.

ונוסף לזה, בתפלת שמונה עשרה, בברכה הראשונה מג' ברכות הראשונות שאומרים בכל יום, הן בימות החול והן בשבת ויו"ט, אומרים: "אלקי יצחק", היינו, שהקב"ה משרה את שכינתו על יצחק, וענין זה נכלל בשבחו של הקב"ה — שזהו התוכן של ג' ברכות הראשונות, שקודם שיהודי מבקש צרכיו מהקב"ה, עליו להקדים ולומר תחילה שבחו של הקב"ה"³⁰.

ובכן: יהודי שזה עתה סיים תפלתו, שבה אמר — בחשבו פירוש

(23) ועאכו"כ בנוגע ליצחק, א' האבות
 (24) קיא, א.
 (25) פרשתנו שם, ג.
 (26) ראה ברכות כח, ב.
 (27) וירא כב, יג.
 (28) פרש"י עה"פ.
 (29) פרש"י שם, יד.
 (30) ראה ברכות לד, א.

המילות — שבחו של הקב"ה שהוא "אלקי יצחק", איך יתכן שיהי' לו "כתפיים רחבות" ("ברייטקייט") לומר על יצחק אבינו דברים כאלו — לישנא דלא מעליא, שאינני רוצה לחזור עליהם בעיצומו של יום השבת! ...

[כ"ק אדמו"ר שליט"א סיים בדברי רבינו הזקן שהזהיר "לא להרחיב עליהם פה או לשרוק עליהם כו"ו"³¹ [וגם לא לנפץ שמשות ("ברעכן שויבן"), שזהו אולי דבר קל, אבל אין בו תועלת כו'], כי אם להוסיף בלימוד התורה, נגלה וחסידות, ובאופן ד"יגעת³² ומצאת"³³].

* * *

(33) חסר הסיום (המור"ל).

(31) תניא אגה"ק סוס"ב.

(32) מגילה ו, ריש ע"ב.

בס"ד. חלק משיחת ש"פ וישלח, י"ד כסלו, ה'תשכ"ח.

בלתי מוגה

א. כיון שניגנו ניגון של שמחת-תורה¹, הנה ע"פ הפתגם הידוע² "שמחת-תורה שאדט ניט", ידובר עתה ענין ששייך יותר לדברי-מוסר, בהמשך למה שדיברתי (וליתר דיוק: שהוכרתי לדבר) בהתוועדות דיום הש"ק לפני שבועיים³.

ולהעיר, שיש להמליץ על ענין זה מ"ש רש"י בהתחלת הפרשה שעומדים לקרוא בתפלת מנחה: "ביקש יעקב לישוב בשלוה קפץ עליו רוגזו כו'", וכיון ש"מעשה אבות סימן לבנים"⁵ (לכל הבנים, אפילו לבנים קטנים), הרי מובן שיש הצדקה לבקשה "לישב בשלוה", ולכן בקשתי גם אני לישוב בשלוה... אבל קפץ כו'.

והרי לא מדובר אודות ענינים שנאמרו "על אפי ועל חמתי" בלבד (כפי שחשבתי לכתחילה), אלא בנוגע לדברים שאכן הזיקו בפועל ממש, כדלקמן.

ב. ובהקדמה:

כאשר התאספו יחד ראשי ישיבות, רבנים וכו', בנוגע לענינים הקשורים עם כלל ישראל — היו צריכים לדבר ענינים הנוגעים לחיזוק התורה והמצוה, קיום מצוות בהידור, מתוך אמונת ה', ובאופן ד"ווימינו בה' ובמשה עבדו"⁶.

וכל זה — אפילו בזמן שההנהגה היא ע"פ טבע, שגם אז יודעים ש"יש מנהיג לבירה זו"⁷; ובפרט כאשר רואים נסים גלויים, ועד שאפילו גוים אומרים ש"מאת ה' היתה זאת"⁸ — הרי בודאי שהיו צריכים להתאסף ולעורר את בני לחיות חיים יהודיים, ע"י התחזקות בכל הענינים הנוגעים למילוי רצונו ית"י.

אבל לפועל, באו הם וטענו להיפך — שלא הי' ענין של נס כלל (בהביאם "הוכחה" ממישהו שכתב בעיתון שהי' זה "כחי ועוצם ידי" של

(5) ראה תנחומא לך לך ט. ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן לך לך יב, ו. ועוד.
 (6) בשלח יד, לא.
 (7) ראה ב"ר רפל"ט.
 (8) תהלים קיח, כג.
 (9) ראה גם תו"מ ח"נ ע' 268 ואילך.

(1) ניגון הקפות לכ"ק הרלווי"צ ז"ל.
 (2) ראה סה"ש תורת שלום ע' 53 ואילך.
 ע' 56. ע' 58. אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ חי"א ע' קפח.
 (3) שיחת ש"פ תולדות, מבה"ח כסלו ס"ד ואילך (לעיל ע' 270 ואילך).
 (4) ר"פ וישב.

פלוני ופלוני), ואפילו אם הי' נס — הי' זה מלובש בטבע, ואפילו אם הי' למעלה מן הטבע — הי' זה בהעלם, ולא הי' נראה בגילוי, ואפילו אם הי' בגילוי — די רק להכיר טובה כו'.

ובכן: בשלמא אילו היו סבורים כן בענין שנוגע לעדה מסויימת כשלעצמה, והיו כותבים זאת לאנשי שלומם — הרי זה "עליהם ועל צווארם" של הבית-דין והרבנים שלהם; אבל היתכן לצאת ולהכריז זאת בשם כלל ישראל?!

וכפי ששאלתי:

יש כלל בהלכה ש"אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות"¹⁰, ולכן צריך הדיין ללכת אל המקום שבו אירע המקרה ולראות כו'. ובנדו"ד: בשעה שכל אלו שהיו במקום ההוא סבורים שהי' זה ענין של נס, וכך סבורים עוד עשרות ואלפים מבנ"י — כיצד יכולים לבוא אח"כ מעבר לים, בחוץ לארץ, ולפסוק באופן אחר?!

ומה גם שכאשר בית-דין פוסק לאיסור, אסור לבית-דין אחר לבוא ולפסוק להיפך, וכן לאידך, כאשר חכם פוסק להיתר, לא יכול לבוא חכם אחר ולפסוק לאיסור¹¹, וא"כ, כיצד יכולים הם לבוא ולפסוק להיפך?! והרי בין המשתתפים באסיפה הנ"ל היו גם כאלו שידעו שבארץ ישראל אמרו שהי' זה נס, ואעפ"כ לא מחו כלל וכלל על הדברים שנאמרו באסיפה באופן הפכי, ואין פוצה פה ומצפצף.

וכאשר התחלת האסיפה היא באופן שבמקום לדבר אודות חיזוק עניני תומ"צ, עושים להיפך — שוב לא יפלא שבהמשך האסיפה מדברים נגד יצחק אבינו (וכיו"ב בנוגע לאלו שבבחי' "הן הן המרכבה"¹²), וכן בנוגע למצות תפילין, לעורר ספק שיפעל חלישות אצל יהודי בנוגע להנחת תפילין. [ולהעיר, שדברים אלו נאמרו ביום השבת קודש! — בשביל דברים אלו בזבזו ("געפטר'ט") את יום השבת, ש"כל מלאכתך עשוי"¹³, ועי"ז גרמו שגם כאן יצטרכו לדבר על זה ביום הש"ק — בהתוועדות שלפנ"ז³, וגם עתה].

וזוהי הסיבה שמדברים עתה על ענין זה — אף שלכאורה יכולים לשאול: מה זה נוגע אלי, הרי היו שם רבנים ראשי ישיבות וכו'?! — כי, דבר שגורם נזק לקיום התומ"צ, הרי זה נוגע אלי!

(12) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.

(13) ראה שו"ע אדה"ז או"ח שש"ו סכ"א.

וש"נ.

(10) סנהדרין ו, סע"ב. וש"נ.

(11) ראה אנציק' תלמודית ערך הוראה

ס"ו (כרך ח ע' תקז ואילך). וש"נ.

ג. ולגופו של ענין — בנוגע להתעוררות ע"ד הנחת תפילין: מצות עשה מן התורה: "הוכח תוכיח את עמיתך"¹⁴, ודרשו חז"ל¹⁵: "אפילו מאה פעמים" — שאין זו גוזמא בעלמא, אלא מאה פעמים כפשוטו, והיינו, שאפילו אם אדם הוכיח את חברו פעם ופעמיים כו', עד לתשעים ותשע פעמים, ולא הועיל, שמזה מובן מעמדו ומצבו של חברו, שאינו "עם שאתך בתורה ומצוות"¹⁶, כך, שברור הדבר שגם הפעם המאה לא תעזור, אעפ"כ, מוטלת עליו מצות עשה מן התורה לחזור ולהוכיחו פעם נוספת, שכן, הציווי "הוכח תוכיח" אינו תלוי בכך שבודאי יפעל על פלוני לציית לו; על המוכיח לעשות את המוטל עליו, ללא נפק"מ מה תהי' התוצאה.

ועאכ"כ כשרואים שאכן מצליחים לפעול על יהודי להניח תפילין, וע"פ פס"ד המשנה¹⁷ "מצוה גוררת מצוה" — הרי זה פעל שיניח תפילין גם למחרת, וגם ביום שלאח"ז, ועד שעי"ז התחיל לשמור כשרות והכשיר את ביתו.

— מעשה ביהודי שהי' אוכל מאכל שאינו כשר בפומבי, שביקשו ממנו להניח תפילין, ולא רצה לשמוע, וחזרו וביקשוהו וכו', עד שסוכ"ס הסכים להניח תפילין. ולאחרי כן, כשהגיעה שעת ארוחת הערב, ביקש, שלא יתנו לו מאכל שאינו כשר! ... — כפי שסיפר בעצמו, כמסיח לפי תומו, אודות מאורע שהתרחש (לא ליד הכותל, אלא) בעת טיסה.

ובכן: רואים בפועל שכתוצאה מהתעוררות ע"ד הנחת תפילין — ישנם אלפי יהודים שהניחו תפילין!

ד. ואעפ"כ, ישנם כאלו שמנסים לקרר יהודים מהענין דהנחת תפילין. וכפי שכותב לי יהודי במכתבו, שכיון שיש צדדים לכאן ולכאן — שוב אינו רוצה לדבר ולעורר אחרים לעסוק בהנחת תפילין עם יהודים, וגם הוא בעצמו כבר אינו רוצה לדבר עם יהודי ולפעול עליו שיניח תפילין. הדבר העיקרי שמפריע להם הוא — שליובאָוויטש עוסקת בזה! אוי ואבוי למצב כזה שכאשר רואים יהודי שמניח תפילין ליהודי אחר, יודעים מיד שהוא "ליובאָוויטשער"! ...!

ומה שטוענים שרק ליובאָוויטש סבורה שצריך להניח תפילין עם יהודים — יראו את המודעה אודות ההתעוררות בנוגע להנחת תפילין

16) שם נט, א. וראה לעיל ע' 229. וש"נ.

17) אבות פ"ד מ"ב.

14) קדושים יט, יז.

15) ב"מ לא, א.

עם יהודים, שעלי' חתומים ראש הרבנים וראשי־ישיבות של תנועת המוסר, וכן מועצת גדולי התורה וכו' — כפי שנדפס בשני עיתונים, וצריכים רק להסתכל ולראות! אלא כנראה מפריעה להם העובדה שבמודעות עצמם מוזכר השם "ליובאוויטש"...!

ובכן: ענין זה אינו קשור עם ליובאוויטש, ואין בזה חידוש — שהרי זוהי מצות עשה מן התורה: "הוכח תוכיח", "ואהבת לרעך כמוך"¹⁸, ו"לא תשנא את אחיך בלבבך"¹⁴, וישנו ענין הערכות כו'.

ומצינו שהסמ"ג הי' נוהג כך — כפי שכותב¹⁹ שדרש והוכיח ודיבר "בגליות ישראל" "בספרד ובשאר ארצות", ולפני כאלו שרק ע"י דבריו קבלו מצות תפילין מזוהת וציצית.

וא"כ, מה בכך שליובאוויטש הולכת בעקבות הסמ"ג? ... ואפילו אם ישנם היום פוסקים אחרים שאינם סבורים כך — מהי העוולה בכך שליובאוויטש נוהגת כפי הסמ"ג, שגם הוא הי' פוסק! ...!

ה. אך יש טוענים שעושים זאת "שלא לשמה" — רק כדי שיצלמו אותם ויכניסו את התמונה בעיתון (באמרם, שהם לא היו מאמינים שזו המציאות, אבל הראו להם מכתב שהגיע מארץ ישראל, ובו נאמר שעושים זאת "שלא לשמה").

אבל, ישנו פסק דין מפורש²⁰ "לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות אע"פ שלא לשמה, (והתורה מבטיחה) שמתוך שלא לשמה בא לשמה".

זאת ועוד:

אם אכן מפריעה לך העובדה שפלוגי עושה זאת "שלא לשמה" — הרי כיון שאתה עושה הכל "לשמו ולשמה"... אזי ארוז את החבילות שלך, רכוש כרטיס טיסה, וסע אל הכותל המערבי²¹, ותניח תפלין עם יהודים, ותודיע, שאתה מ"כת הענווים" (כידוע הסיפור שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר²²), אינך חפץ בתמונת, אינך רוצה להתפרסם בעיתון, ואינך רוצה שיעשו ממך "נשיא הכבוד"... כי אם להניח תפילין עם יהודים.

לא מוצא חן בעיניך מבצע תפילין — אזי תבחר לך מצווה אחרת (שהרי ישנם עוד תרי"ב מצוות) ועסוק בה, אבל תעשה משהו! ...!

הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"ג. תניא ספ"ט.

18) שם, יח.

21) ראה גם לעיל ע' 100. וש"נ.

19) מ"ע ג'.

22) ראה ספר הזכרונות ח"א ספ"ו. אג"ק שלו ח"ג ע' קפב ואילך. וראה גם ת"מ חכ"ד ע' 291. וש"נ.

20) פסחים נ, ב. וש"נ. ירושלמי חגיגה

פ"א ה"ז. רמב"ם הלי' ת"ת פ"ג ה"ה. הלי' תשובה פ"י ה"ה. טושו"ע יו"ד סרמ"ו ס"כ.

ולפועל, אתה יושב באמריקה, ומקרר יהודים מהנחת תפילין. וכשיש ספק אולי תצליח לפעול על יהודי אחד שלא יניח תפילין — הנך הולך לחומרא...

והגע עצמך:

ישנו אברך — כפי ששמעתי מעד ראי' — שמוסר נפשו ויוצא "מארצך וממולדתך ומבית אביך"²³ ונוסע לכותל המערבי²¹, ושוהה במשך כמה שעות תחת השמש היוקדת, אולי יוכל לפעול על יהודי אחד שיניח תפילין.

אותו אברך לא מקבל "מדלי" או כבוד, לא ממנים אותו ל"נשיא הכבוד" וכיו"ב; הוא מוסר נפשו לנסוע מביתו לכותל המערבי, ולעמוד תחת השמש במשך כמה שעות, וכשחוזר לביתו גוערת עליו אשתו: מדוע דוק אתה צריך לנסוע, בה בשעה שבירושלים עצמה, ליד הכותל המערבי, ישנם רבנים, ראשי ישיבות, שוחטים, מוהלים, בחורי ישיבות, ומדוע דוק אתה צריך לנסוע מהקצה השני של א"י — מוטב שתישאר בבית ותחנך את הילדים שלך על דרך התורה; ואעפ"כ, אינו מתחשב בכל הטענות, ונוסע מביתו מתוך מס"נ.

וא"כ, כיצד מעיז אתה לבוא ולקרר אותו מהתעסקות זו?! ...

ו. ולאחרי הקדמה זו, יש להתייחס לטענות על מה שדיברתי³ אודות האסיפה הנ"ל — לאחרי שיצאו שמועות שונות ומשונות אודות הדברים שאמרתי, ומנסים להיטפל ("טשעפען זיך") לכל מילה — אף שהבהרתי שלא הייתי נוכח באסיפה הנ"ל, וכל המדובר אודותה הוא רק מפי השמועה:

הטענה היחידה שמצאו היא — שהזכרתי אודות ראש ישיבה אחד שדיבר אודות יצחק אבינו, ודיבר גם אודות ענין התפילין, ואילו לפועל, אמרו זאת שני ראשי ישיבות שונים. ובגלל זה רצו לתבוע אותי לדין תורה: היתכן שאמרתי שאותו ראש ישיבה אמר את שני הדברים, בה בשעה שהדברים נאמרו ע"י שני ראשי ישיבות. והוסיפו לטעון, שמצד מעמדי ומצבי, לא אוכל להתנצל על דברים שאמרתי בפני קהל גדול.

(כ"ק אדמו"ר שליט"א הפסיק ואמר בבת-שחוק): כששמעתי טענה זו — נחה דעתי (אף שאוי ואבוי שאפשר לומר על זה "נחה דעתי", בה בשעה שדיברו אודות יצחק אבינו כו'), שהרי מזה מוכח ששאר הדברים שאמרתי הם נכונים.

ובכן: ההבדל אם אחד אמר את הדברים או שנים — הוא רק לגבי המדבר; אבל אני דברתי אודות השומעים, שביניהם היו יראים ושלמים, ואעפ"כ לא מחו על הדברים, ובנוגע לשומע, אין הבדל אם אדם אחד אמר את הדברים או שני בני אדם, ואעפ"כ, אין פוצה פה ומצפצף!

ובנוגע לטענה שאינני יכול להתנצל על דברים שאמרתי — הנה האמת היא שע"פ הלכה אין יהודי שלא שייך שיצטרך להתנצל, שהרי כל אחד יכול לבוא לידי טעות, ועד שמצינו "מעשה רב"²⁴ שאפילו משה רבינו "הודה ולא בוש לומר כו"²⁵, וכן מצינו בנוגע לרבא²⁶, שאמר "דברים שאמרתי לפניכם טעות הן בידי", ועד"ז מצינו גם אצל עוד אמוראים²⁷.

ובכן: לא אבוש לומר ש"טעות הוא בידי", כפי שאמר אפילו רבא [ואיני יכול לומר "להבדיל", כיון שידועים דברי כ"ק מ"ח אדמו"ר²⁸, שבנוגע לבנ"י לא אומרים "להבדיל" אפילו בין הקטן שבקטנים לבין הגדול שבגדולים], ולכן הנני אומר בפני כל עם ועדה: "דברים שאמרתי לפניכם — טעות הן בידי": אני אמרתי שראש ישיבה א"ח אמר את הדברים, אך לפועל נאמרו הדברים ע"י שני ראשי ישיבה!...

ז. ו"מצוה גוררת מצוה" — שבאו בטענה נוספת: מדוע מחיתי על כך שדיברו כנגד יצחק, בה בשעה שדרכם של ה"מגידים" היתה להיטפל ("זיך טשעפען") אל האבות, כפי שאירע כו"כ פעמים שדיברו כנגד האבות ש"הן הן המרכבה", ולא מחיתי כנגד זה.

ובכן:

איתא בגמרא במסכת נדרים²⁹, ועד"ז במדרש תנחומא פרשת קרח³⁰, בנוגע למחלוקת קרח על משה רבינו,

— (כ"ק אדמו"ר שליט"א הפסיק ואמר:) כדי שלא יטענו אח"כ שאני משווה את עצמי למשה רבינו, ואת החולקים לקרח... הנני צריך להבהיר, שדברים אלו נאמרים רק כדי ללמוד הוראה מהם —

"מאי דכתיב³¹ שמש ירח עמד זבולה .. מלמד שעלו השמש וירח מרקייע לזבול ואמרו לפניו, רבש"ע, אם אתה עושה דין לבן עמרם נצא,

27 עירובין טז, סע"ב. חולין נו, א. וראה

24 שבת כא, א. וש"נ.

שבת סג, ב. וש"נ.

25 זבחים קא, א. הובא בפרש"י עה"ת

28 ראה גם תו"מ ח"ג ע' 50. וש"נ.

שמיני יו"ד, כ.

29 לט, ב. וש"נ.

26 עירובין קד, א. זבחים צד, ב. נדה

30 יא.

סח, א.

31 חבקוק ג, יא.

ואם לאו לא נצא .. אמר להם (הקב"ה): בכל יום ויום (מלכי מזרח ומערב) משתחווים לכם ואתם מאירים, לכבודי, לא מחיתם, לכבוד בשר ודם (כבודו של בן עמרם) מחיתם" (שאינכם רוצים לצאת ולהאיר עד שאני "עושה דין לבן עמרם")?! ומסיים במדרש: "והאידנא עד דמחו להו לא נפקי" (שמאז אינם רוצים להאיר, ויש צורך להכריח אותם).

ולכאורה אינו מובן הפירוש ד"לכבוד בשר ודם מחיתם" — הרי משה רבינו הוא שלוחו של הקב"ה, ואינו עושה מעצמו שום דבר (כמו מינוי אהרן אחיו לכהן גדול, שעל זה טען קרח), ומדוע נחשב ענין זה ל"כבודו של בשר ודם"?!

ועכצ"ל, שכיון שבחיצוניות הרי זה נראה ענין ש"לכבודו של בשר ודם", לכן יש מקום לטענה "לכבודי, לא מחיתם, לכבוד בשר ודם מחיתם". כלומר: עד עתה לא תבעו מהם מדוע לא מחו על כבודו של הקב"ה, כיון שאין זה ענינים; אבל כאשר הם באים ומוחים על ענין שנראה בחיצוניות "לכבודו של בשר ודם", אזי באה הטענה "לכבודי לא מחיתם כו".

ועד"ז בעניננו: לא הייתי יכול לטעון רק על דבריהם כנגד ענין התפילין — כי, אע"פ שזוהי מצוה של הקב"ה, מ"מ, היו יכולים לטעון שזהו ענין הקשור עם "כבודו של בשר ודם"; ולכן הוצרכתי להזכיר גם מה שדיברו כנגד יצחק, שזהו בודאי ענין שקשור עם הקב"ה.

ה. ונוסף לזה, באו עם המצאה חדשה — כדי ללבות ("אויפ-פלאקערן") את כל הענין:

שלחו שלוחים לאנשים שלא דיברו ובכלל לא נכחו באותו כינוס (כך שבכלל לא התכוונתי אליהם), וסיפרו להם, שדיברתי על ענין זה, ומסתמא התכוונתי גם אליהם [לומר בוודאות שהתכוונתי אליו — לא היו יכולים, שהרי "שקר אין לו רגלים"³², ולכן אמרו רק שיתכן שהדברים היו מכוונים גם אליו, וספיקא — לחומר]. והרי "ברית כרותה ללשון הרע שתתקבל על הלב"³³.

וכל זה — למרות שבהתוועדות הנ"ל³⁴ דובר אודות הוראת חז"ל³⁵ "הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום וכו'", ואעפ"כ התנהגו בדיוק ההיפך.

י"ט אלול תשי"ב (ושם: ולע"ע לא מצאתי מקומו). אג"ק חכ"ג ס"ע תלח. (34) בתחלתה (לעיל ע' 268). וש"נ. (35) אבות פ"א מ"ב.

(32) של"ה קכב, א. הובא באוה"ת חנוכה (כרך ה) תתקטו, ב. תתקכד, א. בהעלותך ע' תיב. וראה לקו"ש חכ"ו ע' 4 הערה 33. וש"נ. (33) ראה אלשיך קהלת ז, כא (מרז"ל). וראה גם אג"ק אדה"ז ע' שלח. הובא במכתב

ובכן:

כשאמרתי את הדברים הנה בדוקא לא הזכרתי שמות (אף ששמעתי את השמות), כך, שאם אכן נכון הדבר, הרי זה אמת, ואם לאו — לא התכוונתי אליו.

וכידוע הסיפור³⁶ שהצמח צדק אמר על עצמו שהוא כמו "כובען", שתופר כובע במדה מסויימת, ולאחרי כן, כשנכנס אדם שמדת הכובע לא מתאימה לו — אין הכובע עבורו, וכאשר נכנס אדם שמדת הכובע מתאימה לו — הרי זה עבורו, וסיים הצ"צ בהנמשל בנוגע לעצמו: ואכן אליו התכוונתי!...

ועד"ז בעניינינו: אם פלוני אמר זאת — אליו אכן התכוונתי; ואם לא אמר זאת (ומה גם שבכלל לא הי' נוכח שם, כך, שאין זה אפילו בגדר של "חלום שחלמו אחרים על אחרים") — לא התכוונתי אליו!

אני רק מחיתי על הדברים שנאמרו שם, מצד "והייתם נקיים מה' ומישראל"³⁷ (וכבר עברו שבועיים, ועדיין אין פוצה פה ומצפצף...); אלא שהם אמרו דברים שאינם אמת ("פאלשע זאכן"), ובלבד להסית וללבות את כל הענין.

וכבר הי' לעולמים — כפי שאירע בימי רבנו הזקן, שאז היו יותר מנגדים כו', וכפי שאני שומע, רוצים הם להבעיר מחדש את המחלוקת הישנה, אבל, לא יעלה הדבר בידם, לאחרי שכבר ראו מה היו התוצאות כו' (וכפי שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר³⁸, שלא לדבר על המתנגדים כו', כיון שבהיותם עתה בעולם האמת רואים את האמת, ומתחרטים על מעשיהם כו').

ט. ו"מצוה גוררת מצוה" — שבאו בטענות שטלפנו אליהם ולא הניחו להם לישון, זה בלילה, וזה ביום, ועוד כו"כ ענינים כיו"ב.

ועל זה עניתי, שאינני מאמין שבליובאָוויטש יכולה להיות הנהגה של "עם-הארצות" שכזו! — ליובאָוויטש לא נוסדה אתמול; ליובאָוויטש קיימת כאן יותר מעשרים שנה, ובד' אמות של ליובאָוויטש אין כאלו עמי-הארץ שיעשו מעשים שעל ידם יתנתקו מההתקשרות אלי, ועד — לאדמו"ר הזקן.

(38) ראה לקו"ד ח"א מו, א. וראה גם תו"מ חל"ב ע' 302. וש"נ.

(36) ראה גם תו"מ ח"ח ע' 52 הערה 123. וש"נ.

(37) מטות לב, כב.

כשהלה שמע מענה זה — הזדעזע ושאל מה שייך ענין זה לעם-הארצות?

ועניתי לו: אפילו ילד בן חמש, "בן חמש שנים למקרא"³⁹, יודע שיש פסוק בחומש: "מדבר שקר תרחק"⁴⁰, "ולא תשקרו איש בעמיתו"⁴¹, כך, שלא יתכן שיטלפנו אליו ויאמרו לו דבר שקר!

ונוסף על הפסוקים הנ"ל בחומש — יש גם סיפור בגמרא⁴² במסכת גיטין⁴³: "שלח לי מר עוקבא לרבי אלעזר, בני אדם העומדים עלי (לחרף ולגדרף), ובידי למסרם למלכות, מהו, שרטט וכתב לי, אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי"⁴⁴ — אע"פ שרשע לנגדי (מריבני ומקניטני), אשמרה לפי מחסום. שלח לי, קא מצערי לי טובא, ולא מצינא דאיקום בהו, שלח לי, דום לה' והתחולל לו⁴⁵ — דום לה' והוא יפילם לך חללים חללים, השכם והערב עליהן לבית המדרש והן כלין מאליהן".

זהו איפוא החינוך שקיבלו בליובאוויטש (וכ"ש אלו שנמצאים עתה בליובאוויטש, ורוצים להמשיך להיות בליובאוויטש) — שכאשר יש מציאות של מנגד כו', אזי העצה היא: "השכם והערב עליהן לבית המדרש"! קום חצי שעה לפני הזמן הרגיל ועסוק בתורה, וכן לך לישון חצי שעה אחרי הזמן הרגיל ועסוק בתורה, ועי"ז תבטל אותם. וכיון שכן, הרי ברור הדבר שהנהגה בלתי-רצויה הנ"ל אינה קיימת בד' אמות של ליובאוויטש!

וכפי שהבהרתי בפירוש⁴⁶ שאין הכוונה שילכו לנפץ שמשות ("ברעכן שויבין")... ומה גם ש"המשבר כליו בחמתו" הרי זה "כעובד עבודה זרה"⁴⁷.

ובפרט בעמדנו בחודש כסלו, והרי בנוגע לי"ט כסלו מזהיר רבינו הזקן באגה"ק⁴⁸: "לא להרחיב עליהם פה או לשרוק עליהם", אפילו שריקה של קדושה⁴⁹, "רק להשפיל רוחם... בנמיכות רוח ומענה רך כו'", וכפי שמסיים: "וכולי האי ואולי יתן ה' בלב אחיהם כמים הפנים וגו'" (אף

44 תהלים לט, ב.

45 שם לו, ז.

46 שיחה הנ"ל ס"ז (לעיל ע' 275).

47 שבת קה, ב.

48 סוס"ב.

49 ראה לקו"ד ח"א כ, ב.

39 אבות ספ"ה.

40 משפטים כג, ז.

41 קדושים יט, יא.

42 כ"ק אדמו"ר שליט"א הקדים ואמר:

כיון שמדובר אודות "לומדים", יש צורך

להביא ראיה גם מגמרא!...

(43 ז, א (ובפרש"י).

שאינן זה בוודאות, ואדרבה, מצד מדת הנצחנות שבהם יתכן שיהי' באופן אחר, אלא שבכל זאת יש לקוות שיפעלו הדברים, ובפרט בהמשך לכך שניגנו ניגון של שמח"ת, וכאמור לעיל, ש"שמחת-תורה שאַדט ניט").

י. ולהעיר, שהסיבה לכך שטוענים טענות כאלו שאינן להם שייכות אל המציאות, היא, בגלל ש"מצוה גוררת מצוה":

לכאורה אינו מובן: מהו הצורך בענין של גרירה ("גוררת") עבור המצוה השני' — כשם שלקיום המצוה הראשונה לא הי' צורך בגרירה, כך יכול להיות גם קיום המצוה השני' ללא צורך בגרירה?!

אך הענין בזה — שגם כשנמצא במעמד ומצב שמצד עצמו אינו שייך למצוה השני', הנה המצוה הראשונה פועלת ו"גוררת" גם את המצוה השני'.

ועד"ז בצד ההפכי: אע"פ שמצד עצמם לא היו שייכים לטענה כזו, הנה ע"י הטענות הקודמות נעשו שייכים גם לטענה כזו. — ההתחלה היא אמנם בדבר קל, אבל ע"ז מגיעים אח"כ לדבר חמור יותר — "כעבות העגלה"⁵⁰, ו"כמתלהלה היורה זיקים"⁵¹.

יא. ונוסף לזה היתה עוד טענה — לא על מנת לקנטר, אלא שאלה הקשורה עם בירור הלכה:

שאלו על המדובר⁵² בנוגע למי שדיבר על יצחק אבינו, שעליו לנסוע לקברו של יצחק במערת המכפלה ולבקש מחילה — שלכאורה הצורך לילך על קברו לבקש מחילה וכו' הוא רק כאשר ביישו בחייו, אבל אם ביישו לאחר פטירתו, אינו צריך לילך על קברו⁵³, וא"כ, בנדוד, אינו צריך לילך למערת המכפלה לבקש מחילה?

ובכן: מקור הדברים הוא בגמרא מסכת חגיגה⁵⁴: "אמר רבי יהושע, בושני מדבריכם בית שמאי כו'", והרי מאורע זה הי' לאחרי פטירת ב"ש, ואעפ"כ, "הלך רבי יהושע ונשתטח על קברי בית שמאי וכו'". ומבואר בשלטי הגבורים בבבא מציעא⁵⁵, "דר' יהושע לפניו משורת הדין הוא דעבד".

ובכן, כנראה שהטענה היא: היתכן שאני דורש מ"ראשי-שיבה"

(50) ישע"י ה, יח. וראה סוכה נב, א. ורש"י עה"פ.
 (51) משלי כו, יח. וראה מלבי"ם עה"פ.
 (52) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתר"ו ס"ז. וש"נ.
 (53) כב, ב.
 (54) (בדפי הרי"ף).
 (55) לג, א (בדפי הרי"ף).
 (56) שיחה הנ"ל ס"ה (לעיל ע' 272).

להתנהג לפנים משורת הדין — די בכך שמתנהג ע"פ דין! מדוע אני רוצה לעשות ממנו "חסיד" שמתנהג לפנים משורת הדין?! ...

אך לאמיתו של דבר, אין זה רק לפנים משורת הדין, אלא ע"פ דין: בנוגע להמביישי לאחר מיתה, שאינו צריך לילך על קברו — איתא בשולחן ערוך⁵³ (מכנסת הגדולה⁵⁶ בשם שלטי הגבורים הנ"ל) ש"מבקש מחילה במקום שביישו".

ובנוד"ד, כדי שתעזור בקשת המחילה מיצחק, הרי זה צריך להיות "במקום שביישו" — שיהי' אותו מספר אנשים שהיו בעת האסיפה, ועד שהוא יאסוף את אותו מספר האנשים, לא פחות מכך (ומה גם שמועד קיום האסיפה אינו תלוי בו, אלא הדבר תלוי בפלוני שיסדר זאת), יחלוף בינתיים ראש-השנה ויום-כיפור, ובינתיים יעבור משך זמן שישאר במצב של "מריבה" עם יצחק! ...

מהי איפוא העצה עבורו — להפגש עם יצחק עצמו, שיסיר ממנו את הקפידא, ואז יימחל לו.

היכן יכול הוא לפגוש את יצחק?

והרי אי אפשר לומר עליו שיכול לפגוש את יצחק בשעה שמתפלל ואומר "אלוקי יצחק" — שהרי בשעה שאירע מאורע הנ"ל הי' מתפלל שלש פעמים ביום, ואילו הי' פוגש אז ביצחק, אזי לא הי' יכול לומר עליו מילים כאלו! ...

וכיון שכן, הרי המקום היחידי שבו יכול לפגוש את יצחק הוא — במערת המכפלה... [ואע"פ שלא יודעים היכן בדיוק נמצא קברו של יצחק, הרי זה באותו שטח כו'], ולכן עליו לנסוע לשם, להתפלל ולבקש כו', עד שיצחק ימחל לו ויאמר "שרוי לך מותר לך כו'".

יב. (וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א):

בודאי יבואו מחר עם טענות חדשות, אבל, עד מחר יכול כבר לבוא משיח! ...

(כ"ק אדמו"ר שליט"א הפסיק ואמר בבת-שחוק): שמעתי⁵⁷ שכאשר כ"ק מו"ח אדמו"ר פרסם את ה"קול קורא" "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", שאל אחד את חברו: מי הם הליובאוויטשער'ס (כי רק לפני ארבע שנים הגיעה ליובאוויטש לארה"ב, ולכן לא ידע מי הם), והשיב

57) ראה גם ת"מ ח"ז ע' 264.

56) לטוואו"ח שם.

לו: ליובאוויטש הם אנשים פראיים ("ווילדע ברואים") שמאמינים שמחר — מחר ממש — יכול לבוא משיח!...

ברור הדבר שמצות תפילין תכבוש את העולם, ועי"ז יבוא משיח — שהרי מצינו בגמרא במסכת ע"ז⁵⁸ שלפני ביאת משיח יאמרו אומות העולם: "ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו"⁵⁹, ואיתא במדרש תהלים⁶⁰ (ומובן ע"פ זהר⁶¹): "ננתקה את מוסרותימו, אלו תפילין שביד, ונשליכה ממנו עבותימו, אלו תפילין שבראש"⁶², ומזה מובן שלפני ביאת המשיח צריכה להיות התחזקות יתירה במצות תפילין, ועי"ז יקויים היעוד⁶³ "ועלו מושיעים בהר ציון וגו'", כביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

יג. לפני שידובר אודות פירוש רש"י בפרשת השבוע — יש לסיים את הענין הקודם:

כיון שמסתמא יהיו שאלות על האמור לעיל — ימסרו את השאלות במשך השבוע, ובעזה"י אשיב עליהם ביום השבת שלאח"ז⁶⁴, ואם יהי צורך, גם אתנצל...

ואף שבינתיים תהי' התוועדות בי"ט כסלו — הרי כיון שמאורע הנ"ל אירע ביום השבת (כפי שהצליח היצה"ר לגרום שינצלו את יום השבת לדבר בענינים הנ"ל), צריכה גם התשובה על זה להיות ביום השבת — "באותה אשה באותו פרק באותו מקום"⁶⁵.

והלואי שיתקבלו ויפעלו הדברים, ויהי' ענין השלום כו'.

* * *

מוסרותימו, זו מצות תפילין, ונשליכה ממנו עבותימו, זו מצות ציצית".
 (63) עובדי' בסופו. הובא בפרש"י פרשתנו לג, יד.
 (64) ראה שיחת ש"פ וישב בסופה (לקמן ס"ע 432 ואילך).
 (65) יומא פו, ב.

(58) ג, ריש ע"ב.
 (59) תהלים ב, ג.
 (60) עה"פ.
 (61) ח"ג רלח, א. רפג, א.
 (62) אבל בע"ז שם: "מניחין תפילין בראשיהן וציצית בכגדיהן כו'", ובתוד"ה ומניחין: "בירושלמי .. דריש ננתקה את

בס"ד. חלק משיחת ש"פ וישב, כ"א כסלו, ה'תשכ"ח.

בלתי מוגה

א. בהמשך להמדובר בשבוע שעברי אודות הענין שהוא בכחינת "ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו כו" (כלשון רש"י בהתחלת פרשתנו) — הגיעו שתי "לומדישע" שאלות, בנוגע להתנצלות שלי ש"טעות הוא בידי", שאמרתי שראש ישיבה אחד אמר את הדברים, אך לפועל נאמרו הדברים ע"י שני ראשי ישיבה:

(א) יש דין ש"שנים שעשאוה פטורים"². וא"כ, כיון שהדברים נאמרו ע"י שנים, הרי הם פטורים, ומהי טענתי אליהם?

(ב) גם לאחרי ההתנצלות הנ"ל, עדיין נשאר השאלה³: סוכ"ס מדוע אמרתי שאחד אמר את הדברים, בה בשעה שהדברים נאמרו ע"י שנים?

ובכן — התירוץ הוא פשוט ביותר:

הדין ששנים שעשאוה פטורים, הוא רק כאשר כל א' מהם עושה חצי מלאכה, ובצירוף שניהם נעשית מלאכה אחת; אבל כאשר כל א' מהם עושה מלאכה שלימה (כבנדו"ד), בודאי שניהם חייבים.

זאת ועוד:

יש גמרא מפורשת בהסיפור דקמצא ובר קמצא (שבגללם "חרוב ירושלים"): "הואיל והווי יתבי רבנן ולא מחו בי שמע מינה קא ניחא להו"⁴; וזוהי גם הלכה פסוקה⁵. ובנדו"ד: אע"פ ששנים אמרו את הדברים, הרי זה שדיבר אודות יצחק, שמע גם מה שדיברו אודות תפילין, וכן לאידך, וכיון שכל אחד מהם לא מחה על דברי חברו (ועד היום הזה לא מחה!...), הרי זה כמו שאמר זאת בעצמו!

[וכל זה — נוסף על האמור לעילי שעיקר כוונתי היתה בנוגע לשומעים, ובנוגע אליהם — הרי אין נפק"מ אם שמעו זאת מאחד או משנים⁶].

(5) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סקניו ס"ז. וש"נ.

(6) כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף, שאם יהיו שאלות נוספות בענין זה — ידבר על זה בשבת הבאה, ואם יהי צורך, גם יתנצל...

(1) שיחת ש"פ וישלח ס"ז (לעיל ס"ע 291 ואילך).

(2) שבת צג, א.

(3) אינו ברור אם זו היתה השאלה (המו"2).

(4) גיטין נו, רע"א.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

ויה"ר שיקויים היעוד "הנה אני לוקח את עץ יוסף .. ושבטי
ישראל חבריו ונתתי אותם עליו את עץ יהודה ועשיתים לעץ אחד",
"ודוד עבדי נשיא להם לעולם".⁸

ב"ה.

בשורה טובה למבקשי ה'

הגיע הספר שרבים חיכו לו

מפתח הענינים

לתורת מנחם – התוועדויות

חמישים כרכים

הכולל: מפתח ענינים, שמות, מקומות, פסוקים, מאמרי חז"ל, ספרים וספרי דא"ח מרבתינו נשיאינו שהובאו ונתבארו בשיחות הקודש שנאמרו ע"י כ"ק אדמו"ר זי"ע בשנים ה'שי"ת – ה'תשכ"ז

במחיר מבצע מיוחד לכינום השלוחים

שני כרכים ב-\$10

ניתן להשיג בחנויות הספרים קה"ת

באה"ק: 018-9606 (03) בארה"ב: 778-0226 (718). 240-5238 (347)

או באימייל: sales@lahak.org

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הילד ישראל ארי' ליב שיחי'
ליום הולדתו ג' מרחשון
וליום הכנסו בבריתו של אאע"ה יו"ד מרחשון, ה'תשע"ד

ולזכות אחיותיו ואחיו
חי' מושקא, מנחם מענדל, מאטיל,
רבקה, מרים גיטל ולוי יצחק
שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

נדפס על ידי ולזכות הוריהם
הרה"ת אליעזר יהושע וזוגתו מרת חנה שיחיו זאקליקובסקי
ולזכות זקניהם
הרה"ת ר' משה וזוגתו מרת שיינדל אסתר שיחיו זאקליקובסקי
הרה"ת ר' אברהם וזוגתו מרת ברכה שיחיו אָלטיין